

Asia: VN/13551/2019

Valtioneuvoston periaatepäätös Kiertotalouden strategisesta ohjelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Päijät-Häme ja sen keskuskaupunki Lahti tukevat toimissaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa ja hallituksen tavoitteita vahvistaa Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä. Vahvistuva kehitys kiertotalouteen on Suomelle merkittävä mahdollisuus.

Periaatepäätöksessä linjataan keskeiset toimet, joita ministeriöt sitoutuvat toteuttamaan vastuualueillaan vuosina 2021–2024. Samana aikana Päijät-Häme ja Lahden kaupunki tavoittelevat hiilineutraaliutta (Lahti 2025 ja Päijät-Häme 20230) ja kiertotalousasteen nostamista.

Päätöksen tavoitteet ovat Päijät-Hämeen kehittämisen kannalta osuvia ja suurelta osin myös maakuntien toimijaverkostoja tarvitaan 41 toimenpiteen toteuttamiseen ja edistämiseen.

On hyvä, että kiertotalousohjelmaan on nostettu myös kuluttamisen ja ylikuluttamisen haasteita. Luonnonvarojen käytön kansallinen sopimus sekä määrälliset tavoitteet voivat olla toimivia askeleita muutoksen edistämiseen.

Kiertotalousyrityksille tulisi saada riittävää tukea esim. tällä hetkellä heikosti kannattavan korjaus- tai vuokraustoiminnan aloittamiseen ja skaalaamiseen. EU-direktiivit ohjaavat toimintaa merkittävästi, mutta niiden kautta tapahtuva muutos on hyvin hidasta.

Kiertotalouden strategisen ohjelman arvioinnissa oli nostettu esiin konkreettisten päätösten vähäinen määrä ohjelmassa. Arvioinnin mukaisesti on tärkeää saada selkeitä tavoitteita eri sektoreille, resursseja toimintaan sekä edistää kiertotalouden esteiden purkamista. Näillä toimin voidaan nopeuttaa ja skaalata myös kunta- ja aluetason ratkaisuja.

Kestävästi edistetty kiertotalous luo kannusteita ja asennemuutosta. Haluttujen vaikutusten aikaansaaminen edellyttää myös merkittävää panostusta TKI-rahoitukseen.

Ministeriö tuo kiertotaloutta tukevat vähähiilisen rakentamisen hankintakriteerit kaikkiin julkisten rakennuttajien talo- ja infrarakentamisen hankkeisiin vuodesta 2022 lähtien, mikä tukee Lahden vähähiilisen rakentamisen kehittämiskeskuksen roolia yhteistyökumppanina.

Kunnilla ja alueilla on merkittävä rooli kiertotaloutta tukevien palveluiden ja ratkaisujen suunnittelussa ja edistämisessä yhdessä alueen toimijoiden ja yritysten kanssa.

Hyvä tavoite on, että pidennetään tuotteiden elinikää ja kestävyyttä, edistäen samalla kierrätysmateriaalien käyttöä sekä digitalisaatiota. Osaamisverkosto yhdistää eri toimijoita ja tuottaa lisäarvoa materiaalivirroille. Päijät-Häme on valmis osallistumaan verkostotyöhön ja tarvittaessa koordinaatioon myös perustettavan Kiinteistö & Rakentamisfoorumin (KIRA-foorumi) kanssa.

Ratkaisujen kehittämisessä on keskeistä kiertotalouden mukainen suunnittelu (circular design ja eco design) ja asiakastarpeen ymmärrys sekä eri toimijoiden, tutkijoiden ja yritysten yhteiskehittäminen. Päijät-Hämeessä on pitkäaikainen kokemus ja kehittämisen kärki kestävässä teollisessa muotoilussa (RIS3 Kiertotalous, Muotoilu).

Tarvitaan edelleen yritysten, ammatillisten oppilaitosten, korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja muiden TKI-toimijoiden kiertotalouteen liittyvää yhteistyötä, kumppanuuksia ja tutkimusta, jossa tukena ovat EU:n, valtion ja aluekehityksen resurssit.

Kiertotalouden edistämässä erilaisten yritysten kypsyys ja erilaisten toimialojen tilanne (asiakkaat, kilpailijat) vaihtelevat merkittävästi. Ohjelmalla pitäisi tukea juuri kokonaisvaltaista siirtymää yrityksille, oppilaitoksille ja TKI-toimijoille.

Digitaalisuus tulee osaksi kiertotaloutta mm. materiaali- ja tuotevirtojen seurannassa, validoinnissa ja myös kyberturvallisuuden ratkaisuissa. Osana tulee tunnistaa riskit, että kiertotalouden palvelullistaminen saattaa syntyä säädosperusteisesti ja subventiolla ilman kustannustehokasta liiketoimintapohjaa.

Kansallisen ohjelman toteuttamisesta vastaa ja sitä koordinoi perustettava Kiertotalousohjelman johtoryhmä. Esitämme, että maakuntien liitot pääsevät mukaan toteuttamistyöhön ja koordinointiin.

Paakkunainen Jari
Päijät-Hämeen liitto - Aluekehitys